

Askel eteenpäin: luova ala uuteen nousuun

Tavoitteemme vaalikaudelle 2023–2027

Askel eteenpäin:

Luova ala uuteen nousuun

Luovilla aloilla on suuri merkitys Suomen talouden kasvun, työllisyyden sekä koko yhteiskunnan kehityksen kannalta. Luovien alojen tekijät ja yritykset synnyttävät tietoa, kulttuuria, taidetta ja viihdettä.

Kulttuuri on merkittävä tekijä ihmisten hyvinvoinnille ja psyykkiselle palautumiskyvylle, resilienssille. Taiteella on myönteisiä vaikutuksia sairauksien hoitamisessa ja ehkäisemisessä sekä terveyden edistämisessä.¹ Kulttuuri ja taide myös vahvistavat kommunikointitaitoja, kognitiivista suorituskkyä, empatiaa ja mielen joustavuutta, joita kaikkia tarvitaan muutoksen ja kriisien aikana.

Luovan alan osuus Suomen BKT:stä, 3,1 %, on suurempi kuin esimerkiksi maatalouden tai paperiteollisuuden osuudet.² Kirittävää verrokkimaihinkin kuitenkin vielä riittää, sillä tekijänoikeuteen pohjautuvien alojen osuus BKT:stä on EU:ssa keskimäärin 4,4 %.³ Meidän onkin yhdessä tavoiteltava korkeammalle realisoidaksemme luovan alan merkittävän kasvu- ja vientipotentiaalin.

Koronavuodet koettelivat rajusti luovaa alaa. Kulttuuri osallistui koronataalkoisiin kohtuuttoman suurella osuudella, eikä suluista ja rajoituksista johtuvia tulonmenetyksiä kompensoitu kokonaisuudessaan.

Alalle olisi kuolinisku, jos se joutuisi vielä kärsimään lisäleikkauksista. Epävarman maailman keskellä luova ala tarvitsee toivoa ja näkymää tulevaan. Moderni tekijänoikeuslaki on tähän yksi konkreettinen keino. Vuonna 2022 Suomen tekijänoikeuslaki uudistuu vastaamaan EU:n direktiivien tavoitteita, mutta kansalliset muutostarpeet päätettiin huomioida myöhemmin. →

Kulttuuri on merkittävä tekijä ihmisten hyvinvoinnille ja psyykkiselle palautumiskyvylle, resilienssille.

KUVA: RIITTA SUPPERI

¹ WHO, What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review, 2019

² Tilastokeskus, Kulttuurin satelliittitilinpito 2019

³ EY, Eurooppaa jälleenrakentamassa, 2021

Luovan alan
tekijöiden on voitava
tulla toimeen
omalla työllään.

Tekijänoikeudet mahdollistavan luovan talouden

Tekijänoikeudet muodostavat luovan alan ja kulttuuriin perustuvan talouden perustan. Siksi tekijänoikeuslainsäädännön on pysyttävä ajassa kiinni: sitä on uudistettava vastaamaan yhteiskunnassa ja luovilla aloilla tapahtuvia muutoksia.

Luovien alojen tekijöille, esiintyville taiteilijoille ja kustantajille on turvattava lainsäädännön avulla toimintaympäristö, jossa teosten käytöstä sopiminen on sujuvaa. Tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden on voitava tulla toimeen omalla työllään ja investoinneilla erilaisiin sisältöihin.

Hallituskauden aikana on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla varmistetaan oikeudenmukainen ja kannustava tekijänoikeuslainsäädäntö sekä ennustettavat tekijänoikeustulot alan toimijoille.

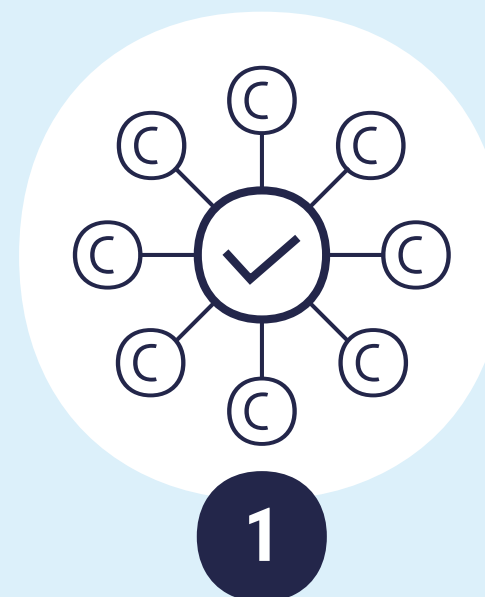
Valtteri Niiranen
toimitusjohtaja

Esitämme, että:

Tekijänoikeuslain uudistamista jatketaan hallituskauden aikana.

Uudistus aloitettiin vuoden 2022 lain osittaisuudistuksen yhteydessä.

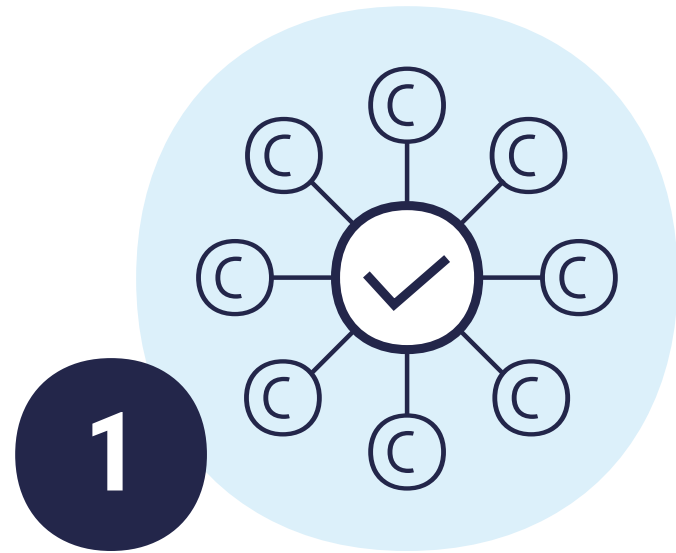
Tekijänoikeuslain uudistamisen seuraavaan vaiheeseen liittyy kaksi asiaa:

**Tekijänoikeuslakiin sisältyvän
kattavan ja joustavan
lupajärjestelmän eli
sopimuslisenssin kehittäminen**

**Tekijänoikeuslain
uudistamisen
jatkamisen kotimaisista
lähtökohdista**

Teosten käytöstä entistä helpompaa

Joustava lupajärjestelmä mahdollistaa teosten vaivattoman käytön.

Kattava ja joustava, laajennettu lupajärjestelmä takaa sen, että tekijänoikeusluvut saadaan kustannustehokkaasti, helposti ja vaivattomasti monenlaisiin eri käyttötarkoituksiin. Yksi käyttökohde on muun muassa painettujen ja digitaalisten teosten monipuolisen käytön mahdollistaminen kaikissa Suomen oppilaitoksissa.

Laajennetun lupajärjestelmän eduista hyötyvät sekä teosten käyttäjät että tekijät ja kustantajat. Sillä varmistetaan, että teoksia voidaan käyttää monipuolisesti ja vastuullisesti opetuksessa, valtionhallinnossa ja elinkeinoelämässä. Tämä on niin tekijöiden ja kustantajien kuin teosten käyttäjien ja koko yhteiskunnan edun mukaista.

Lakiin kirjatun laajennetun kollektiivisen lupajärjestelmän eli sopimuslisenssin toimivuutta ja soveltamisalaa päivitettiin jo vuoden 2022 tekijänoikeuslain osittaisuudistuksen yhteydessä. Järjestelmässä on kuitenkin edelleen merkittävästi parannettavaa.

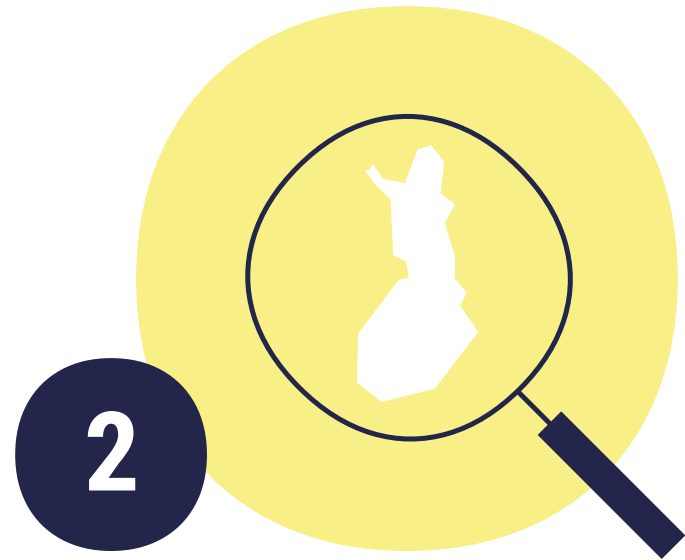
→ MITEN?

Laissa olevaa laajennettua lupajärjestelmää eli sopimuslisenssiä on edelleen päivitettävä ja kehitettävä vastaamaan tämän päivän digitaalisia käyttötarpeita. Tämä tulisi toteuttaa tekemällä tekijänoikeuslakiin teknisiä korjauksia.

- Tekijänoikeuslakiin jo sisältyvät sopimuslisenssisäännökset tulee päivittää ja uudistaa.
- Yleisen sopimuslisenssin tarve on arvioitava ja mahdollisesti säädettävä osaksi tekijänoikeuslakia muiden Pohjoismaiden tapaan.

→ INFO: SOPIMUSLISENSSI

Sopimuslisenssi on tekijänoikeuslakiin perustuva järjestelmä, joka tukee teosten yhteishallinnointia. Lupajärjestelmää ylläpitävät suomalaiset tekijänoikeusjärjestöt. Opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymä tekijänoikeusjärjestö voi myöntää lupia teosten käyttöön myös sellaisten tekijöiden puolesta, jota järjestö ei valtuuksien perusteella suoraan edusta.

Moderni lainsäädäntö elää ajassa

Kotimaisten tarpeiden huomiointi auttaa kotimaisia tekijöitä.

Suomen tekijänoikeuslakia päivitetään vuonna 2022 vastaamaan EU:n verkkolähetysdirektiiviä ja direktiiviä tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla. Lain osittaisuudistuksessa päädyttiin toteuttamaan vain direktiiveistä aiheutuvat välttämättömät muutokset.

Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan laki on tuotava tähän päivään myös kansallisiin tarpeisiin vastaamalla.

Kun lakiin saadaan tehtyä viimeisetkin, kotimaisista tarpeista kumpuavat muutokset, on luovan talouden potentiaali yhä paremmin käytössämme. Näin saadaan luotua luovalle alalle ne edellytykset toimia suomalaisen yhteiskunnan hyväksi, jotka siltä aiemmin on evätty.

Moderni tekijänoikeuslaki on koko yhteiskunnan etu, sillä se mahdollistaisi joustavasti uudenlaisia teosten käyttötapoja – luovan alan tekijöitä kunnioittaen.

→ MITEN?

Tekijänoikeuslain uudistamista on ripeästi jatkettava vastaamaan suomalaisista lähtökohdista syntyneitä ja syntyviä muutostarpeita.

- Valokuvan ja valokuvaajan suojaa on selkeytettävä.
- Tekijöille ja kustantajille kuuluva tekijänoikeudellinen korvausoikeus on toteutettava tarjotessa aineistoa lukemisesteisille.
- Lainsäädäntöön on sisällytettävä tekijänoikeusjärjestöjen mahdollisuus edustaa sekä ajaa kannetta oikeusprosesseissa oikeudenhaltijoiden puolesta.

→ INFO: TEKIJÄNOIKEUSLAKI

Luovan alan tärkein laki on tekijänoikeuslaki. Tekijänoikeus mahdollistaa sen, että luovalla alalla voi ansaita ja tehdä kannattavaa liiketoimintaa. Tekijänoikeuslain osittaisuudistuksessa vuonna 2022 implementoidaan Suomen lainsäädäntöön kaksi EU-direktiiviä. Uusia direktiiviperusteisia muutostarpeita ei ole odotettavissa moniin vuosiin.

Pidämme huolta luovan alan hyvinvoinnista

TALOUDELLISET,
POLIITTISET JA
YHTEISKUNNALLISET ILMIÖT

SISÄLTÖJEN
KÄYTTÖTAVAT
JA KULUTUKSEN
MUUTOKSET

DIGISÄLLÖT
OPPIMISEN TUKENA

DATAKILPAJUOKSU

ANSAINALOOGIikat
JA SISÄLTÖJEN
PAKETOINTI

LUOVAN TYÖN ASIALLA – AVOIMESTI, ROHKEASTI, YHDESSÄ

PERUSTEHTÄVÄ

Mahdollistamme teosten laajan ja laillisen käytön tekijänoikeudenhaltijoiden yhteistyöllä.

VISIO

Tekijänoikeudet ovat arvossaan.

STRATEGIAN KULMAKIVET

Käyttäjien tarpeiden syvä ymmärrys
Oikeudenhaltijoille tärkeitä palvelut ja tieto
Tekijänoikeuksien jatkuva kehittäminen
Tehokas ja avoin toiminta

oppilaitokset, valtio,
kunnat, uskonnolliset
yhteisöt, yritykset, yhteisöt

Mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön

JÄSEN- JÄRJESTÖT

elokuvantekijät, graafikot,
kirjailijat, kriitikot, kuvittajat,
kustantajat, kääntäjät, muusikot,
näyttelijät, ohjaajat, radio- ja
tv-selostajat, sanoittajat,
sarjakuvantekijät, säveltäjät,
toimittajat, valokuvaajat

Varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä

Me olemme Kopiosto

Me Kopiostossa mahdollistamme tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman käytön oppilaitoksissa, yrityksissä ja julkishallinnossa. Samalla varmistamme, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä.

Palvelemme laajaa joukkoa luovan työn tekijöitä, kuten kirjoittajia, kuvantekijöitä, kustantajia, kääntäjiä, näyttelijöitä, ohjaajia ja toimittajia. Olemmekin Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö.

Toimimme arvojemme mukaisesti avoimesti, yhdessä ja rohkeasti luovan työn asialla.

kääntäjä
kuvittaja
muusikko
valokuvaaja
ohjaaja
näyttelijä
graafikko
sarjakuvantekijä
elokuvantekijä
säveltäjä
radioselostaja
kirjailija
tv-selostaja
toimittaja
kriitikko
sanoittaja
kustantaja

70 000

kotimaista luovan työn tekijää
antanut valtuutuksen

49 M€

jaettavaksi luovan työn tekijöille
ja kustantajille vuoden 2021 tuotoista

Valtteri Niiranen
toimitusjohtaja,
Kopiosto
040 024 5008
valtteri.niiranen@kopiosto.fi

Kopiosto
Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki
09 431 521 | kopiosto@kopiosto.fi
www.kopiosto.fi

